

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

ÁRDETESEK:
4-hasabos postai sor egyezer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Külső ár 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, február 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: A néppárt szolgálatában.**
- A képviselőház ülése.**
- A nemes-csal választás.**
- Széchenyi István gróf egy kiadatlan levele**
- Órzi a bolga királyt.**
- A gyermek, vagy az anya?**
- A rejtély.**
- Ostromállapot Triestben.**
- Gondnokság alá helyezett arvaszéki elnök.**
- Geldis püspök állapota.**
- Kirabolt pénztárat.**
- A villanyos tükrök.**
- Egy fővárosi születő nő bűne.**
- Tárca: Temetés után.** Irta: Lux Terka.
- Regény-Csarnok: A gyanafalvai tisztelő.** Irta: Hevessi Jenő.

A néppárt szolgálatában.

Arad, február 14

A lefolyt, sőt talán még mindig folyamatban levő politikai incidens alkalmából a közjogi ellenzék sietett a maga részéről a helyzetet lehetőleg kiaknázni, a kedélyeket felizgatni, a legfelsőbb köröket, amennyire tőle tellett, diszguztálni és a kormány iránti bizalmat föl- s lefelé megingatni. Es ebben az ellenzékét még az a szemrehányás sem érheti, hogy nem következetes magához, mert tényleg nagyon is konzekvens. Mindig így tett azelőtt is, bonyolította és súlyosította a bármi oknál fogva támadt komplikációkat, anélkül, hogy ezt komoly és erkölcsileg igazolható politikai célokból tette volna. A közjogi ellenzék nem kormányképes, nem azért, mintha ez elvileg kizárva volna,

hanem azért, mert — úgy látszik — maga se akarja. Es mégis ennek a pártnak összes politikai tudománya, hagyományos taktikája, elfoglalt egész szerepköre a — kormánybuktatás.

Nagy és végzetes ellenmondás van a közjogi ellenzék ezen viselkedésében. Állandóan arra törekedni, hogy egy meglevő kormány — legyen az bármilyen — mentül hamarabb lejárja magát, folyton azon lenni, hogy azok a nehézségek, melyek Ausztriához való viszonyunkkal járnak, minduntalan válságokká élesedjenek, hogy azoknak a kormány áldozatául esék; sőt a kormánybuktatásra oly reakcionárius elemekkel szövetkezni, melyek a kormányt azon elvei miatt támadják, miket a függetlenségi párt is magáénak vall; tenni mindezt anélkül, hogy a visszalépett kormány helyett maguk vállalkoznának az ügyek élére állani, a kifogásolt adminisztrációt helyesebben vinni, a felpanaszolt sérelmeket orvosolni; tenni ezt azon tudatban, hogy a leszorított kormányzat helyett szükségképen mindig függőbb, megalkuvóbb irányzat kerekedik felül: ez tiszta nihilizmus, ez politikai éretlenség, ez állandó szolgálattétel az előnyomuló reakció részére, ez az alkotmányos szabadság árultatása. Nem tudunk erőre kapni, mert nem azon fáradozik az ellenzék, hogy Ausztriával szemben egy oly erős közérzületet teremtsen, mely a kormányt erélyesebb, biztosabb fellépésre képesítő, hanem erősítés helyett bénítja azt, lazítja lábait a ta-

lajt, cselekvés helyett megalkuvásokra kényszeríti, szóval folyton segítségére van azoknak, kik a kormányokkal együtt a liberalizmus megdöntésén fáradsz, hogy azután mint még egyedül kormányképes irányzat kerüljön hatalomra a reakció.

Igy kellett bukni *Tiszának* a honosági törvény, *Szapárynak* a Hentzi-szobor, *Wekerlének* a Kossuth-gyász, *Bánffy* a külön vámterület kérdése miatt, anélkül, hogy az által Magyarország egy hajszálnyival szabadabbá, Ausztriával szemben erősebbé, lett volna. Sőt ellenkezőleg, midőn a függetlenségi Bánffy az ugynevezett ischli klauzula miatt a klerikális néppárt társaságában obstruálta, a győzelem után eszébe se jutott a külön vámterület éretté vált gyümölcsét leszakítani, de inkább ott hagyta a fáján száradni, s az önálló vámterület kérdését a bekövetkezett országos választások alkalmakor még a programjába sem vette fel.

Nincs mit csodálkoznunk tehát, hogy a függetlenségi párt a trónörökös oroszországi útjának esetéből nagy vihart támasztott, hogy nincs meglegedve a miniszterelnök határozott és sikeres fellépésével a néppárti intrikák ellen, hogy kevesli a garanciákat, melyekre a kormányelnök rámutatott, midőn a királynak kifogástalan alkotmányos érzületére utalt, hanem felelőssé teszi őt a mohácsi vész, a majthényi és világosi fegyverletétel következményeiért, s az azok nyomában kialakult állapotokért és mindent elkövet, hogy pártjában elszigeteltté, a koronánál lehe-

TÁRCA.

Temetés után.

Irta: Lux Terka.

Ez is megtörtént. Az öreg tisztelendő ur immár a földben nyugszik. A nehéz, vizes göröngyöktől talán be is szakadt a koporsója fedele, de az immár mindegy. Es a gyászki-séret elindul vissza a faluba, kiki a maga hajlékába.

A téli, ködös alkonyatban csoportonként haladnak a sáros országuton, mint valami eltévedt varjuccsapat s legelől a csik-virágosi fiatal káplán haladt az egyházzival, Menyhárt Aronnal.

A fiatal pap zöldessárga arca szinte kivilágít a szürke homályból s a szemüvege né-melykor halványan csillan meg. A reverendá-ját magasan felfogja, hogy a sárba ne érjen s a lábait olyan nehezen emelgeti ki ez agyagos sárból, mintha valami láthatatlan erővel kellene küzdenie.

Menyhárt meg-megcsóválja a fejét s az-tán hátranéz Zsuzsára, az öreg gazdasszonyra, aki Annuskával, egy kis süldő leány unokájá-val halad utánuk.

— Ez se sokáig lesz a maga lábának ter-hére — mondja a Menyhárt szeme s az öreg asszony elérti. Bólint rá a fejével:

— Nem ám!

S beér a gyászki-séret a falu alá. Egyes háznak az ablakából világosság dereng ki s a kéményekből fölszálló füst annyival fehérebb, mint a ködtől sűrű és szürke levegő, hogy itt szemmel ki lehet venni, amint a ködnél egy fokkal fehérebb füst, mint valami keskeny osz-lop emelkedik fölfelé.

Itt-ott a házak előtt a vízben egy-egy uszó ruca fehérlik s a házak udvarán a közeledő lépések zajára el-elvakkantja magát egy kutya. A bíró udvarán pláne ugat is amugy elüljárói becsülettel.

— Hallja ezt a tisztelendő ur? — szólítj meg az egyházzfi a káplánt. — Ugy-e, jó ku-tyahang?

A fiatal pap csodálkozva néz Menyhártra. Ez elmosolyodik.

— Csakhogy ez nem kutya! Csulai, az öregbéres, akit a bíró kutya helyett tart. Egy fazékba ugat bele.

A fiatal pap is elmosolyodik.

— Amikor a kutyaadót kivetették — foly-tatja Menyhárt — s az emberek nem akarták az adót megfizetni, lelövette a bíró az összes kutyákat s köztük a magáét is. Valami könyv-ből olvasta, hogy Perzsiában azokat az embe-reket, akik nem akarnak adót fizetni, lelövik, hát ő meg a kutyákat lövette le. Most aztán ritkaságszámba megy nálunk a kutya.

Annuska, a Zsuzsa asszony unokája, amint

a Menyhárt beszédjét hallgatja, belekacag a nedves zsebkendőjébe, amelybe még elébb a könnyes szeméit törülgette, meg a kivörösödött kis fitos orrát fujta, s a nagyanyja nagyokat lök rajta, amint a kis leány elfojtott kacagása megüti a „ü”t.

— Csuffá ne tégy! — dörmögi az öreg asszony haragosan, mire Annuska még jobban kacag titokban s aztán hátrahúzódik a nagy-anyja mellől.

Beljebb érre a faluba, az emberek sorjában jönnek bucsuzkodni a fiatal paptól.

— En már innét jobbra térek — mondja Görög Bálint, a gazdag molnár. — Adjon az uristen nyugalmas jój-szakát a tisztelendő ur-nak. Nagy köszönettel vagyunk a végtisztessé-gért, szépen tetszett csinálni. Csak már az időnk lett volna alkalmasabb. A szegény öreg tisztelendő ur jobb időt érdemelt volna. Nagy tisztességben marad közöttünk az emléke...

Azután a bíró jött, majd Fülöp János a fazekas. Csata András a káposztagyululó, meg a többi sorjába. Mindenik megköszönte a végtisztességet, kezet szoritottak a pappal s kiki haza tartott.

Zsuzsa asszony előre ment ajtót nyitni s világot gyujtani s mikor a fiatal pap be-lépett a vendégszobába. Annuska már a kályha előtt guggolva, tele tüdővel fujta a tüzet.

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

telenné tegye; mindezt pedig azzal a biztos eséllyel szemben teszi a függetlenséget hirdető közjogi ellenzék, hogy a bukkott kormány helyét már csak az álcázott vagy éppen a bevallott reakció emberei foglalják el.

Ezt a tanúságot kell levonnunk a legújabb függetlenségi akcióból és fájdalommal kell újabban meggyőződnünk arról, hogy a függetlenségi párt, a szabadság és függetlenség elvének *céltudatos* ápolása és megvalósítása helyett most is csak képtelen helyzetek, válságok felidézésén fáradozik, hogy utját egyengesse a *reakciónak*.

Sándor Pál és az agráriusok. A képviselőház folyosóján élénk diskurzus folyt a Sándor Pál beszéde felett. Az agráriusok különösen a Sándor statisztikáján voltak megütközve. Mert az teljesen elnyomta a Rubinek statisztikáját. Mindenik a maga igazát bizonyította vele. Most már Rubinek és Zselénszky gróf a földművelésügyi költségvetésnél okvetlenül újabb statisztikával fognak válaszolni, úgy, hogy valóságos statisztikai harcra van kilátásunk.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 14.

A vihar elült és a honatyák csendesen szállingóztak be a Házbába. Olyik-másiknak nem is nagyon akarózott bejönni, mert hogy olyan szép tavaszi idő volt odakünn. De hát muszáj!

Az elnök öt perccel 10 után megnyitotta az ülést és — horribile dictu — a Ház határozatképes volt. Következett pedig Sándor Pál, a sokat emlegetett lipótvárosi képviselő szűzbeszéde. Erdekes, okos beszéd volt. Nagy figyelemmel hallgatta az egész Ház. Merkantilisták és agráriusok egyaránt. Mert Sándor a főagrariussal, Rubinokkal és Zselénszkyvel szállott szembe és határozottan nagy sikerrel. Itt-ott az egész Ház helyeselte, egy-két agrárius kivételével.

Végül pedig megéljenztek.

Utána egy vékony tenorhangu felföldi néppárti pap, Artim Mihály diskurált kedélyes tónusban. Még a pártok is csak inspekciókat hagytak benn.

A folyosón ezalatt megbeszélhették a Sán-

dor Pál fejtetéseit, a melyek komolyan gondolkodóba ejtették még az agráriusokat is.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Széchenyi Béla gróf, Plósz Sándor és Fejérváry Géza báró miniszterek.

Az elnöki irományok előterjesztése után következett

a költségvetés

tárgyalása.

Sándor Pál: Felsőzólását szerettem volna addig halasztani, míg megszokja a Ház levegőjét. Az agráriusok fejtegetései kényszerítik arra, hogy ő is elmondja véleményét. Kifejti, hogy nálunk az agrárpolitika nem követheti a német agráriusokat. Nekünk nincs oly gazdag iparunk, kereskedelmünk, mint a németeknek. A vagyon a papság és földbirtokosok kezében van. Iparunkat és kereskedelmünket könnyű lesz elnyomni az agrarizmusnak, de ezt tenni nem szabad. Hiszen az agráriusok nem is hívei az önálló vámterületnek, holott a kereskedelem és ipar gyarapodása talán éppen az önálló vámterület mellett volna lehetséges

Fogyasztási szövetkezetekből az állam megélni nem fog és nem is tud.

Rakovszky: De áruzsorából sem!

Sándor Pál: Rakovszky ur személyem ellen akar támadni? Ebben is megismerkedhetünk. A börze reformjával foglalkozik. Vannak ennek is hiányai, de van-e intézmény hiba nélkül.

Förster: A néppár! (Zajos derűtség).

Sándor Pál: Nálunk urnak neveik a gyermekeket, nem kereskedőnek, s a társadalom a kereskedelemmel szemben bizalmatlan. Ennek oka az, hogy a tisztességtelen kereskedelemtől nem akarják elválasztani a tisztességes kereskedelmet. A borhamisítás ellen is nem dobszóval, de annál erélyesebb intézkedésekkel kellett volna óvakodni. Attér az őrlési forgalomra és Rubinek Gyulával polemizál. Rubinek 1897-ben az őrlési forgalom mellett foglalt állást, most pedig a törítéshez, illetve a megszüntetéshez ragaszkodik. — Ha a kereskedők temették volna el az őrlési forgalmat, akkor a kereskedőket a hazafiatlanság vádja érte volna. Ő is azt állítja, amit az agráriusok, hogy Magyarország nem kiviteli állam, mert hiszen ha búzákat kivisszük, a szegényebbeknek kukoricával kell élni. Nagy a különbség, ha mi 8 frtért adjuk el a búzákat, s 10 frtért veszünk és importáljuk. — Statisztikai kimutatást ismertem, melyen kimutatja, hogy az őrlési forgalom eltörlése óta csökkentek a b. zaarak, míg azelőtt emelkedőben voltak. (Felkiáltások a szélsőbalon: Halljuk az adatokat.)

Zselénszky Róbert gróf: Az évszámot is mondja.

Sándor Pál: Melyik tetszik?

Pichler: 1901 ik év!

Sándor Pál olvassa a statisztikai adatokat. Majd azt mondja, hogy mellékes mindez, fontos csak az, hogy a buza ára emelkedjék, és még főbb dolog az, hogy megtudjuk, hogy a buza árai emelkedését az őrlési forgalommal vagy anélkül érhetjük-e el. Rubinokkal szemben kimutatja, hogy kiviteli többletről abszurdum beszélni, mert az ő statisztikáját teljesen hibásan állította össze. Románia és Oroszország a magyar búzából lisztet készített és Magyarország külföldi piacait elfoglalja. Azokat pedig ezután visszazerezni nem lehet. Ismételtén kijelenti, hogy ha az agraristák a mezőgazdaság érdekeit szolgálják, akkor megegyezik velük. Ő is, az agrarok is egy zászló alatt egy célért küzdenek, a nemzet boldogulásáért. Egy a vezérünk, aki kifejtette a nézeteltéréseket, s azokat összeegyeztette. Széll Kálmán politikáját nemcsak azért követi, mert a szabadelvűség fáklyáját lobogtatja, hanem azért is, mert megvan győződve, hogy a gazdasági érdekeknek mindig igazságos, tántoríthatlan vezére lesz, ezért elfogadja a költségvetést. (Általános helyeslés. Szónokot számosan üdvözlök.)

Artim Mihály dr. tiltakozik az ellen a vád ellen, mintha a néppárt a nemzetiségeket a magyarság rovására támogatná. Nem a nemzetiségi kérdés bántja a népet, hanem a gond, meg a súlyos adó, ez az oka a sok kivándorlásnak. Kijelenti, hogy nem is szándékozott ide jönni, nem is volt programja, de a liberális párttal ellenszenvess ezért ült a néppárti padokba. A ruthén és tót nép hazafiaságáról mindig tanubizonyosságot tett. Rakoczy, Kossuth csatáinak leglelkesebb harcosai ők. S most kevésbé hazafias emberek ütik fel fejüket, mint a hazafiság censorai. De eddig és ne tovább. Hagyjanak fel a censurával, keressenek maguknak más jövedelmi forrást. (Helyeslés a néppártion.) A mily szép e nép multja, oly eljlesztő a jelen. A nép kivándorol s ennek a liberális kormányzat az oka. (Helyeslés a néppártion.)

Mert a felvidéki nép elég eszes, csak gondot fordítanak rá. Parachiájában a magyar kultúrát terjeszti, csekély fizetésért erre fordítja. A congrua-ségyt meg sem kapja meg, hiszen jövedelemnek számítják be neki a 18 fokos hideget. (Élénk derűtség.) Ha a kormány a papokat támogatja, a népnevelést fogja előmozdítani. (Helyeslés a néppártion.) A liberalizmus a közigazgatási bajok okozója. A választási visszaélésekkel foglalkozik ezután. E mellett a nép egyre szegényedik, az uzsorás zsidó, a földesúr zsidó, a liberális rendszer Amerikába űzi a népet. Az adó nincs igazságosan és egyenlően kivetve.

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után

Az elnöki széket Tallián Béla alelnök foglalja el.

A pap fáradtan ült le, miközben köhögött hosszan, szakadozva s élesen.

Az egyházi sajnálkozva nézte:

— Megvetem az ágyát, — mondta. — Meghült a tisztelendő ur, jót fog tenni a meleg ágy, meg egy forró tea. Tessék csak a lábát ide adni.

Lehuzta a pap lábáról a sáros csizmákat aztán megvetette az ágyat, s mint valami anya olyan nagy gonddal fektette le a fiatal embert.

— Hogy ért hozzá! — mosolygott ez.

— Eleget gyakoroltam — felelte Menyhárt — Huszonöt esztendeig öltöttem, vetköztetem a szegény elköltözött tisztelendő urat! Így! ... Még a lábára is melegíték téglát. Azután teát iszik... Annuska, eredj fiam, hozzáal be spirituszt, csuprot, vizet, teát, mindent. Menj! A tüzet majd megrakom én, mert amíg a te kezéd alatt felgyúl, addig még az én drága uram is felfog támadni!

Annuskát, aki mindig és mindenért kacagott, most csiklاندozta a kacagás ördögcskéje, de mivel most nem illett volna, bedugta az öklét a szájába és kiment a spirituszerért, csuporért és a többi kellékért.

Pár perc múlva égett a spirituszt a gyorsfőzőben s Menyhárt feltette a vizet, a tüze fát hajított, a káplán ruháit rendbe szedte s azután elkészítette a teát.

— A kályhában ropogva égett a száraz fenyőfa s Menyhárt a kályha mellett ülve egy

szalmából font karosszékekben, szomorúan kavargatta a teáját.

A pap már megitta a magáét s amint keskeny, színtelen ajkát összeszorítva a plafondot nézte, arra gondolt, hogy ha a püspök ötlet fogja ide kinevezni, ő bizony sokkal hamarabb fog innen elmenni, mint a most eltemetett elődje. S a fiatal ember szemét elfutotta a köny. Tisztában volt vele, hogy beteg, hogy nagy, halálos betegség csirája van benne s tudta, hogy nem sokáig fog élni. Hogy hiába lesz az előmenetel, hiába fog ennek valahol egy Hunyad-megyeyi kis faluban örülni egy szegény özvegy asszony s hiába tanult ő annyi éveig olyan állati szorgalommal, mert egy ilyen nyirkos téli délután őt is ki fogják ebből a házból fiatal pap fog ugyanarról gondolkodni, amiről mos ő gondolkodik.

Vagy talán az szerencsésebb lesz. Valami erős és egészséges fiatal ember, akinek tervei, reményei, ambíciói lesznek. Neki nincs semmije Sem reménye, sem ambíciója, ő nem telepedhet le a virágos bokor alá, mert ő csak amolyan átutazója az életnek.

Menyhárt, a becsületes öreg egyházi, mint-ha csak tudta volna, miről gondolkodik a fiatal káplán, megszólalt — Talán hogy vigasztalja.

— Bizonyosan a tisztelendő urat fogják ide kinevezni. Szép hirt van mindenfelé. A szegény elköltözött tisztelendő ur mindig ab-

ban reménykedett, hogy az unokaöccsét hagyhatja itt maga után; de amint tetszik is tudni, a püspök ur ő méltósága a tavasszal megharagudott az én uramra. Amiatt az ablak-historia miatt... pedig nincs igazán ő méltóságának. Azt mondja az egész falu is, hogy nincs Most legalább olvashatnak az imádságos könyvből és nem kell megvakulniok. Gyertya is kevesebb fogy el tiz fonttal évenként és akármit is beszélnek az urak, mégis csak szebb, most a templom a nagyobb ablakokkal és a fehér negy üvegtáblákkal, mint — azokkal a háromszáz — esztendősin kintókamara lyukakkal.

A fiatal pap önkénytelenül elmosolyodott s az egyházi egyre a teáját kavargatta, szomorúan folytatta:

— Már tavaly télen, a betegsége kezdetén jajgatott a tisztelendő ur, hogy ime, közeleg az élete vége, a halál már a pitvarban ácsorog érte és semmi nevezetes dolgot nem hagy maga után. A püspökök templomokat építtetnek, harangot öntetnek, a kisebb papok oltárképet festetnek és ő a negyven esztendősin szolgálata alatt semmi egyebet nem tett a templomával, m. nt hogy minden esztendőben egyszer lepókálóztatta és husvitra felmosatta a földjét.

— Hiszen — mondtam neki — soh'se törje azon a fejét tisztelendő uram, ha nem engedti a püspök ur ő méltósága! Arra bizony

Sorsom boldog! Még éltében szabad tapasztalnom legjeleseb Hazámfiainak megbecsülését, — nekem, kinek minden becse semmi egyéb, mint „tisza szándék” — midőn más hazánkban a legvalódibb élő érdem anynyiszor vissza értetett, s a holtig üldözötnök csak sirhantján zöldelt a halhatatlan babér!

Es, ha a Tekintetes Rendek az állítják felőlem, hogy: *nem az ősek hosszú sorában, nem címekben, hanem igaz hazafiságban keresek díszet*, én viszont arra adom szavamat, hogy a Tekintetes Rendeknek irántam bizonyított hajlandóságok és hozzám vonzó hazafi megemlékezések, mely által engem kebelelekbe venni méltóztatnak, nekem szebb és édesb jutalom, mint a mennyit egy fejedelem, sőt a sors szerencse kockája adni képes volna.

Hunnia magasb állást érdemel! Nyomorult középszerűsége azon fullánk, mely lelket emetgető kinnal sérti. Ne törjük törpe létét, de emeljük dicő országok sorába! Legyen ez célunk. Ennél nemesre nem lehet fordítani egy ember rövid létét. S midőn én a Tekintetes Rendek tanácsok és pártfogásokért ezennel esedezem, háladatos érzéssel ajánlom hiv szolgáltatimat, éjjel és nappali fáradásaimmal.

Meltyek után maradok Tekintetes Rendek Önök hive

Pest, November 14 ikén 1831.

Gróf Széchenyi István, s. k.

Az 1834. szeptember 1-én tartott híres temesi közgyűlésen, melyen az öreg, betegeskedő Muslai László első alispán elnökölt, Széchenyi István gróf is jelen volt.

A vármegyeház régi karzatján, egészen észrevétlenül, nagy szerényen foglalt helyet a nagy hazafi. Mikor a Karok és Rendek észvevették Széchenyit, lelkes éljenzésbe törtek ki. Majd a karzatról vállukon lehozták a gyűlésterembe, ahol Muslay alispán lelkes szavakban üdvözölte a megye neves táblabíráját.

A Karok és Rendek általános közóhájára, Széchenyi letette azután a táblabírói esküt és részt is vett a tanácskozásban folyton tartó lelkes óvációk közepette, mely a tiszteletére rendezett lakomán még fokozottabb mértékben nyert kifejezést.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Veszta szüzek, operette. Margó Zelma vendégfelléptével. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: Postásfiú, operette. Este: A piros bugyelláris, népszimű. Margó Zelma vendégfelléptével. (Páratlan bérlet.)

A svihákok.

— Margó Zelma második fellépte. —

Margó Zelma második vendégfellépése alkalmával zsufolt volt a ház. A szép közönség szívesen jött a színházba, mert az operett maga az idén a legelönyösebben bevált, annak zenéje és hálás szerepei mindenkor elég mulattatók voltak.

A vendégnek ez alkalommal igen kis szerep jutott, de ezt ügyesen ki tudta aknázni. Mint hadnagy rendkívül fess volt, de különösen jól festett a fürdőkosztümben, melylyel a Magyar Színház tradíciójának megfelelőleg kecsesen kacérkodott.

Ez volt ugyszólván a mai szereplés tetőpontja.

A harmadik felvonás trikot-kosztümje szintén hatott, talán jobban, mint a betétdal.

Kien elkédő volt a két svihák: *Felsh* Rózsi és *Rubos*, kik ma különösen jó kedvvel játszottak. *Komlóssy* Ilonka fess és kedves hadnagyocskája volt. *Mányai* énekét zajosan megtapsolták, — a májusi waltzert meg is kellett ismételnie. *Polgár*, *Boda* és *Giréth* dicséretre méltóan játszottak. Kellemesen hatott *Vidor* Laura, kit ritkán foglalkoztattak, pedig énekével, szeriós játékával mindenkor beválik.

Carolus.

* Margó Zelma vendégjátéka. Margó Zelma három estére tervezett vendégjátékát megtoldja egy negyedikkel. Vasárnap este *A piros bugyellárisban* Török birónét játsza, mely vidéki szereplésekor legjobb alakításai közé tartozott.

* Csatár Győző — színházi felügyelő. Somoik Lőrinc, a nagyváradai Szigligeti Színház eddigi felügyelője visszamegy Krecsányi színtársulatához. Az ily módon megüresedett állásra négyen pályáztak: Csatár Győző, a magyar színiészet e régi érdemes tagja, ki hosszabb ideig működött Aradon is, továbbá *Christó* Miklós vármegyei napidíjas, *Balla* Imre nagyváradai és *Ujj* Ferenc szatmári kardalos. Előrelátható, hogy a pályázók közül a legérdemesebb és a szép művészi multtal is dicsekvő Csatár Győző lesz a nagyváradai színház új felügyelője.

* Színházlátogatóból kritikus. *Julies Claretie* a Theatre Français igazgatója, mint tudva van, nem fog sokáig a színház élén maradni. Lemondása után a *Figaro* szerkesztőségébe fog lépni és április 1-től fogva a *Figaro* színikritikusa lesz. Ezt az állást *Henri Fouquier* halála óta nem töltötték be. Hogy ki lesz Claretie utódja a Theatre Français élén, még nem bizonyos.

* Rosenthal Mór vasárnap délután 5 órakor tartja hangvesenyét a Fehér Kereszt nagytermében, jegyek válthatók Révész Nándor könyvkereskedésében.

* Taps a régi rómaiaknál. Már dokszor vitatkoztak azon, hogy a közönség tetszésének nyilvánítása: a taps helyes-e, van-e létjoga. Szóltak mellette, beszéltek ellene, s a taps azért még mindig megmaradt s meg is marad. Érdekes, mi módon fejezték ki tetszésüket a színészek a régi rómaiak. A tetszésnek ugyszólván minden árnyalatát másképpen juttatták a színész tudomására. Ha az előadás elég jó volt, akkor a hüvelykujjakkal csettintettek. Nagyobb elismerés volt, ha már a baltenyerüket ütögették a jobbhoz, az meg már kitüntetés számba ment, ha a kézről félgömböt formáltak s úgy tapsoltak. Az elismerés legmagasabb foka pedig az volt, ha a tőgájuk egyik csucsát lobogtatták a színész felé. Nagy művészeknek kellett annak lennie, aki ezt kitudta érdemelni. Minthogy pedig a szegény néposztálynak nem volt szabad tőgát viselnie, a színészetért rajongó Aurélián császár a plebs között apróbb kendőket osztatott ki, hogy ezzel integessenek.

Őrzik a belga királyt.

(Brüsszel a forradalom előtt.)

Arad, február 14.

A brüsszeli szocialisták hatalmas mozgalma puskaporral töltötte meg Belgium fővárosának levegőjét. A mozgalom sokkal veszedelmesebb hullámokat vet, mint ahogy eleinte hitték. A belga kormány intézkedései, valamint a királynak üdüléséből való gyors hazautazása azt árulják el, hogy *Brüsszelben ostromállapot* van. A katonaság teljes fegyverzetben áll éjjel-nappal, akárcsak forradalmi időkben. Felfegyverezték a polgárőrséget is, ami esetleg csak komplikálhatja a fejleményeket, mert Brüsszel polgárőrsége már egy ízben megbizhatatlannak bizonyult. A polgárőrség erősen szit a szocialistákhoz, akiknek jelentős részét a polgárság teszi ki s így nem lehetetlen, hogy a polgárőrség fölfegyverzése a forradalom kitörése esetén csak veszedelmesebbé teszi a helyzetet.

A február 11-iki tüntetésnek egy meg nem említett részletét olvassuk külföldi lapokban:

Négy óra felé sikerült a tüntetők egyik se-regének, amelyet de *Brouckere* szocialista városi képviselő vezetett, a trónörökösnek a Place Frère Orban-on levő palotájáig nyomulni. Itt nem volt polgárőrség. Egy magános rendőr állt őrt és kihuzta kardját; *lefegyverezték* és súlyosan megsebeztek. A tömeg mérsékelte magát, az uralkodóház ellen nem hangzottak fölkiáltások és csupán ezt ordították:

— Éljen az általános szavazati jog.

A Rue Louvain-en a rendőrök birtokba vettek egy vörös lobogót, de ezt a tüntetők visszaszerezték tőlük. A megnyilatkozás a ka-

mara ülésének végén válik jelentősebbé. Sok ezer tüntető, akiket a szocialista képviselők vezetnek, levonulnak a város felé. A „Peuple” szerkesztősége előtt lelkes kitörések következnek.

— *Éljen a forradalom!* — bömbölik és erre *Vandervelde* beszélni kezd. Inti társait, hogy *kiméjék erőiket* és csak akkor üssenek szét, ha a kamarában néhány nap mulva elfogadják az alkotmány megváltoztatását célzó beadványt.

A királyi palota és a parlament előtt folyvást ismétlődő szocialista tüntetések miatt a kormány elrendelte, hogy *katonaság zárja körül azt a várasrészt*, amelyben a királyi palota, a *flandriai gróf* és *Albert herceg kastélyai* vannak.

A polgárőrséget *éles tölényekkel* látták el s a *kaszárnyákban készenlétben áll a katonaság*.

A király március végéig Nizzában arant maradni, de már visszatért, mert az agitáció mind veszedelmesebb jeleget kezd ölteni.

A gyermek, vagy az anya?

(A legszentebb papi testület döntése.)

Arad, február 14.

Egy jogban egyenlők vagyunk valamennyien: — jogunk van az élethez. Es e jogunkat védi a törvény is. De a törvény kapcsán mégis merülhet fel egy probléma. Akkor vetődhetik ez fel, a nő életének abban a legszentebb pillanatában, amikor, mint fán a rügy, kifakad az ő testéből, az ő véreből való gyermek. E pillanat kinszenvedései azok, melyek az örök szeretetet megpecsételik anya és gyermek között. Es a szenvedések eme paroxizmusában történhetik meg az eset, hogy az orvos kijelenti:

— Válasszanak! Ki maradjon életben: az anya-e vagy a gyermek? Mert az egyiknek élete a másiknak életébe kerül.

A kérdéssel mostanában foglalkozott a legtudósabb, legszentebb papi testület, a 12 bíbornokból és számos egyháztudósból álló *Congregatio Sancti Officii* és úgy döntött, hogy inkább pusztuljon el az anya is, meg a gyermeke is, de az orvosnak meg akkor sem szabad tudva megölnie az egyiket, ha csak az egyik élet árán is mentheti meg a másikat.

Kegyetlennek, keresztényietlennek látszik talán a döntés?

Orvosi, jogász szempontról túlhaladott a kérdés. Az orvos elvégre akkor is köteles tudományát harcba vinni, amikor az életnek percekkel vagy órákkal való meghosszabbítása csak az irgalmatlan kinek meghosszabbítását jelenti. Es az orvosnak joga van erre a végzetes operációra is, ha az, kit a törvény kijelöl, fölhatalmazza őt rá. A rideg okoskodás is szűkebb körre vonta már a probléma megoldásának nehézségét. A tudomány bizonyára nem öli meg az anyát a még nem született gyermekért, amikor ezzel már élő gyermekeket tenne anyátlan árvákká. De amikor még nincs más gyermek, amikor éppen ez a még meg nem született lény az első, ki életét várja az anyjától akár a szülője élete árán? Kinek van több joga akkor az élethez? . . .

Valami disszonancia van itt. A jog, meg a tudomány, meg az ész valahogy nem kvadrál ezen a ponton az általános, meleg emberi érzelmekkel. A jog, meg az adott körülmények szerint való megfontolás felhatalmazhatja a tudományt erre, vagy ammarra. De hol a megoldás, melyet elvéként lehetne hirdetni?

Ime, vállalkozik most a megoldásra egy Yórn, melynek hivatottsága, hogy a lelki processzusok dolgában döntsön, vitázhatatlan. Tizenkét bíbornok, nagyképeségű egyháztudósok kimondják: inkább vesszen el mindkettő, de az ember ne avatkozzék bele az istenség dolgába. Már pedig életet

kioltani, vagy életet adni: ez a jog csak a fölöttünk állónak adatott meg. S kegyetlennek, kereszténytelennek hangzik bár, de ez a döntés mélyes emberiségéből fakad.

A nagy mindenségben nincs annyira összeforva semmi, mint anya és gyermeke. Az a kicsike, síró-rívó gyermek: maga a szeretet. Férj és feleség szereleme kihülhet, egyik vagy másik részről talán másfelé is pártolhat, de akkor is az ilyen mosolygó baby az, aki a hitvestársak közt egy lelki kapcsolatot fenntart. A nőben kihálhat a hitvesi érzés, de anyának mindig megmarad. Es sohasem rossz asszony, aki jó anya. A nőnek palládiuma a gyermeke, vigasztalása, — s minden más boldogsága elpusztultán: boldogsága. Senki sem lehet annyira egy: mint az anya a gyermekével. Aki az egyiket elpusztítja abban a szent pillanatban, amikor az egygyéforrott két lény külsőleg külön készül válni, a másikat fosztja meg attól, ami legtöbbször, mindene neki.

A mérlegelő megfontolás, az emberi tekintetek talán megadják a jogot, a felhatalmazást, hogy a rettenetes pillanatban a tudomány alkuba lépjen a halállal, de az emberek fölött álló, az etikai magaslata emelkedő megoldás nem lehet más, mint a véghetetlen megnyugvás, a véghetetlen bizalom abban, amit csak a hit adhat: teljék be az isteni gondviselés akarata, mely bölcsen tudja, mit teszen, amikor, ami egyvé forrott a teremtődés misztikumában: az anyát nem választja el gyermekétől.

Cs. H.

TANUGY.

(—) **Képesítő vizsgálatok.** A kazánfűtők és gőzgépezetők vizsgáló bizottsága f. hó 23-án a fa- és fémipari szakiskola helyiségében vizsgálatot tart. A vizsgázni akarók kellően felszerelt kérvényeiket a m. kir. iparfelügyelőséghez nyújtják be.

A rejtély.

(Szinmü 2 felvonásban. Irta: Hervien Paul. A Nemzeti színház mai premierje.)

Budapest, február 14.

Hervien Pál a jeles író, igen érdekes problémát dolgozott fel. A kérdés az: okvetlenül gyilkoljon-e a férj, ha felesége hűtelen? Hervien azt válaszolja, hogy a vérengzés felesleges. Tud ő ennél súlyosabb büntetést is. És ezt a következő mese keretében mondja el:

Marguis de Noste (Náday) gazdag nagybácsi mint özvegy ember együtt lakik, két házassággal Raymond (Ivánfi) és Gerard (Mihályfi), a kiket nagyon becsül és szeret; viszont őt is az egész család imádja. Már hosszabb idő óta látogatóban van náluk a férjeknek egy jó barátja Vivarce, (Császár) a ki titokban az egyik asszonyba örülésszerű szerelmes. A titoknak azonban nyomára jön a jó nagybácsi is, csak azt nem tudja, hogy melyik a kettő közül a bűnös asszony. De hasztalan faggatja Vivarce-t; ez nem vall, sőt mindent tagad, de midőn látja, hogy az öreg meg van a csábításról győződve, csak annyit mond, hogy az ő szerelmük már régebb keletű és hogy ugy szeretik egymást, hogy már bűnösségüket sem látják nagy szerelmükben, és ha az asszony gyermekét nem imádná, ott hagyná férjét. A nagybácsi annyira szívére beszél Viarcének, hogy végre megígéri, hogy távozni fog innen, csak még utoljára bucsút vesz az asszonytól.

Később a család együtt ül a közös szalonban, a hol a nagybácsi felolvassza egy házassági tragédiát, a melyben a bosszuálló férj a hűtlen asszony nyakát elvágja. E felett mind a két asszony megbotránkozik. A férjek a bosszuálló férjnek adnak igazat, a miből az asszonyok és a férjek között nagy és elkeseredett vita támad. A nagybácsi és a férjek aludni mennek. Az udvarra nyíló vasrács az egyik asszony ravaszága folytán nyitva marad. Később ők is pihenni mennek.

A két férj éjjel valami neszt hall, behalannak a szalonba, a hol ott találják Vivarce-t. A férjek dühbe jönnek, és felelősségre vonják a csábítót. Mindhárman kétségbeesett helyzetben

vannak és ezt fokozza a két megjelenő asszony is, akik tagadnak és menyre földre esküdjönek, hogy bizonyára a másik a bűnös, sőt az egyik gyermekeire is esküszik. Vivarce ekkor a parkba rohan, a hol föbelövi magát. A mikor ezt megtudják az asszonyok, a bűnös nő, Gerárd neje (Márkus) végre elárulja magát és ördögve, megtörve vallja be, hogy ő volt Vivarce szeretője. Férje a földre teperve fojtogatni kezdi, de észére tér és azzal bünteti a hűtlen asszonyt, hogy kényszeríti továbbra is, hogy vele maradjon. Márkus Emilia remekül játszotta a szép hűtlen asszonyt, aki annál ellenzenvesebb, mert bűnét egyre az ártatlanra akarja tolni. Ugyszintén jók voltak Hegyesi Mari is, a szép és becsületes Gizella szerepében, valamint Náday és Császár is. A darab második felvonásának igazi drámai hatása van, és ezért a színműnek nagy vonzereje lesz. *Ambrus Zoltán*, a jeles esztétikus szépen és jól fordította le az érdekes művet.

A dráma után *A betörő* címmel Labiche-nek és Mélesvillenek, egy szeleburdi kis egyfelvonásos vígjátékát adják elő, amelynek átlátszó meseje nem nagy találékonyságra vall. Kedvesen játszottak benne Lánzy Ilka, Dezső és Rózsahegy. Vajjon megérdemelte-e a fáradságot?

Bihari Imréné.

Ostromállapot Triesztben.

(Huszezer ember utcai zavargása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 14.

Jelentettük, hogy Triesztben a hajófütők pár nap előtt kimondták a sztrájkot. A mai nap folyamán oly nagy mérvet öltött a sztrájk, hogy az egész városban szünetel a munka, miután a fűtőkhöz csatlakoztak a város összes munkásai.

A legújabb táviratok szerint a sztrájkolók száma a mai napon elérte a huszezeret. Reggel óta valamennyi üzlet zárva van. A munkások nagy tömegekben járnak be a várost s a villamosok sem közlekednek, mert a telepen tegnap óta nem dolgoznak.

A délután folyamán a sztrájkolók békétlenkedni kezdtek, mire a rendőrség és katonaság készenlétbe helyezkedett.

Estefelé a sztrájkoló munkások megrohanták a Lloyd-épületet s az összes ablakokat beverték. A rendőrök és katonák erre közbeléptek, a munkások ezeket is közáporral fogadták s miután több rendőrt és katonát megsebesítettek s oszolni nem akartak, a katonaság kétszer a munkások közé lőtt.

A lövések után a munkások szétoszlottak s nagy csoportokban járták be az utcákat, mindenütt törve-zúzva.

A sztrájk folytán óriási kára van a városnak, nemcsak az összes ipartelepeken szünetel a munka, hanem még a vasuti áruforgalom is megszűnt. A nyomdászok szintén csatlakoztak ma a mozgalomhoz, s így Triesztben ma újságok nem jelentek meg.

A nagyszabású bérharc a Lloyd társulat munkásaitól indult ki s miután a társulat kivánságait nem teljesítette, a munkát abba hagyták s izgatni kezdték a többi ipartelepek munkásait is. Az izgatásnak meg volt a fogantatja, mert a sztrájkolók száma óráról-órára növekedett s egy nap alatt elérte a huszezeret.

Ma éjjelre az egész helyőrséget készenlétbe helyezték mert félték, hogy a munkások nagy rombolást fognak véghez vinni. A rombolást annál könnyebben végezhetik, mert a város teljes sötétségben fog állni, és pedig azért, mert a légszuszgyár gázkészlete kifogyott, újabb gázt pedig munkások nélkül nem tudnak gyártani. A villanyvilágítási vállalat szintén munkások nélkül áll.

A városban nagy az elkeseredés, mert egy kis jóakarattal az egész mozgalomnak elejét

lehetett volna venni. Így pedig előre nem látható károk okozója lett a Lloyd társulat.

Bécs, febr. 14.

A bécsi szocialdemokrata párthoz ma délután sürgöny érkezett Triesztből, amelyben elpanaszolták, hogy a katonaság a sztrájkolók közé lőtt s öten meghaltak többen pedig súlyosan megsérültek. A szocialdemokrata párt ezek folytán rögtön értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy *Ellenbogen* dr. szocialdemokrata képviselőt a legközelebbi vonattal leküldik Triesztbe. Amint e határozatról *Körber* miniszterelnök értesült, magához rendelte *Ellenbogen*-t, vele hosszasan tárgyalt és felhatalmazásokkal látta el.

Trieszt, február 14.

A „Politeanum Rosetti“-ben ma délután monstre meetinget készültek a sztrájkolók tartani. A rendőrség azonban betiltotta azt. A betiltás következtében a tömeg fenyegetőleg lépett fel, mire a gyülekezést a rendőrség megengedte. A meeting után a színház-térre igyekezett a tömeg, de csak a „Piezze Granda“-ig jutott, itt feltartotta őket a katonaság. A sztrájkolók erre visszanyomták a katonákat, miközben egy leány egy tisztet megütött. A hadnagy erre a leányt megvágta. A vér láttára a hadnagyot egy ködörösztés érte, úgy, hogy sapkájja a földre esett. Amint a hadnagy a földre hajolt, a parancsnokló tiszt azt gondolta, hogy ez összeesett s tüzet vezényelt. Ugyane percben a tér tulsó oldalán levő katonaság is sortüzet adott, amelynek szomorú eredménye öt halott és 18 sebesült volt. Az egyik halott egy teljesen ismeretlen férfi, aki éppen levelet akart a főposta levélszekrényébe dobni, s így teljesen ártatlanul esett a gyilkos golyó áldozatául.

Gondnokság alá helyezett árvaszéki elnök.

(A Hódmezővásárhelyi árvaszéki elnök tragédiája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 14.

A szegedi törvényszék a napokban tartott ülésében Sallay Lajos dr.-t, Hódmezővásárhely város árvaszékének elnökét nagyfokú elmezavaratsága miatt gondnokság alá helyezte és megkereste Hódmezővásárhely város árvaszékét, hogy a súlyos beteg köztisztviselő részére gondnokot nevezzen ki. Elrendelte továbbá a bíróság, hogy a gondnokság alá helyezést elrendelő ítélet a Budapesti Közlöny című hivatalos lapban és a szegedi kir. törvényszék területén levő napilapok egyikében közzétessék.

A nagy beteg városi köztisztviselő szomorú sorsa iránt őszinte részvét nyilvánul nemcsak Hódmezővásárhely város urtársadalmában, de Szegeden is, ahol az árvaszéki elnököt igen sokan ismerték.

Sallay Lajos dr. szegedi születésű, ott végzte tanulmányait is. A jogi tanulmányainak elvégzése után jutott Hódmezővásárhelyre, ahol a városnál közszolgálatba lépett. Tudásával és szorgalmával hamarosan kitünt tisztviselő-társai közül és rövid működés után árvaszéki elnökévé választották.

A súlyos betegség a múlt évben tört ki a szerencsétlen emberen. Hivatalában dolgozott, amikor észrevették rajta az elmezavarás tüneteit. Állapota azután egyre rosszabbra fordult, ugyannyira, hogy családja kénytelen lett a szerencsétlen embert a gyulai közkórházba szállíttatni.

A városnál mindezeideig nem töltötték be az állását. Folyton abban reménykedtek, hogy az alig 46 éves, életerős ember állapota előbb-utóbb jóra fordul. Ez a remény azonban nem ment teljesedésbe. A gyulai vármegyei kórház igazgatósága értesítette a város tanácsát, hogy a szerencsétlen árvaszéki elnök állapota súlyosbodott és nincs is remény arra, hogy nagy betegségből kigyógyuljon.

A szegedi törvényszék éppen a kórház igazgatóságának jelentése alapján rendelte el most a gondnokság alá helyezést. Így most már a tavaszi városi tisztújításnál Hódmezővásárhely városa betölti az egy éven át üresedésben állott árvaszéki elnök állását.

EGYESÜLETI ELET.

(*) **Az Aradi Nemzeti Szövetség Munkásképző Intézménye** vasárnap, folyó évi február hó 16-án, délután 4 órakor a templom-utcai fiúiskola dísztermében tartja tizenharmadik szórakoztató és szakelőadását. Műsor: 1. Szavaltat. Előadja *Vitkai György*. 2. Szakelőadás: Vegytani ismeretek. (Kísérletekkel.) Előadja *Matusik Márton* polgári iskolai tanár. Belépés díjtalan.

(*) **A Jókodv asztaltársaság** holnap, szombat este nyolc órakor ünnepli meg társasvacsorával tiz éves fenállásának évfordulóját. Az ülést *Nagy Kálmán* diszelnök vezeti s ez alkalommal az asztaltársaság egy aradi jótékony egyesületnek nagyobbösszegű alapítványt tesz.

(*) **A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyeletének aradi fiókja** f. hó 15-én szombaton este 8 órakor egyleti helyiségében rendez választmányi ülést tart.

Goldis püspök állapota.

(Elmebetegség vagy asztma?)

— Az Aradi Közlöny tudóstíjójától. —

Arad, február 14.

Egy budapesti lap, mely a nemzeti-ségi, különösen az aradi románok ügyével többé-kevésbé helyes információk alapján sűrűn foglalkozik, ma olyan tartalmu hirt tett közzé, mely *Goldis József* aradi püspök egészségi állapotát a lehető legtöbbször festi.

Elme-hir szerint *Goldis* püspök idegrendszerre meg van támadva, úgy, hogy a püspök a legkomolyabb válság előtt áll. Elmebajt említ az „Egyetértés”. A lap közleménye egyébként így hangzik:

— *Goldis püspök súlyos beteg.* Az aradi gör. keleti püspök néhány nap óta *Rontón* tartózkodik megrongált egészsége helyreállítása céljából. A püspök környezetéből igen aggasztó hírek szivárogtak ki állapotát illetőleg. Tényként állítják, hogy *Goldis* oly nagy mérvű idegbajban szenved, hogy a rajta megismétlődő görcsök következtében teljesen elvesztette emlékező tehetségét. Házi orvosa nyugalmat ajánlt neki, de a püspök kedélyállapota annyira fel van zaklatva, hogy némelykor önkívületi állapotba kerül s ilyenkor nagyon kimerült is. Az előjelekből ítélve a püspök közel áll ahhoz, hogy elméje megzavarodik. *Goldis* püspök csak két évvel ezelőtt lett aradi püspökké.

Egy munkatársunk erre vonatkozólag megkérdezte ma azt a személyiséget, ki a püspök állapotát legjobban ismeri. A megkérdezett forrás szerint való az, hogy *Goldis* püspök néhány nap előtt *Rontóra* utazott, hogy egészségét ápolhassa.

Goldis püspök állapota azonban — a fentérintett legilletékesebb forrás szerint — korántsem ogy aggasztó, mint a mi-lyennez azt az „Egyetértés” mondja.

A püspöknek semmiféle elme- vagy idegbántalmi nincsenek, betegsége csupán *asztmatikus jellegű*. A nehéz lélekzetvétel, mely az aszthmával jár, néha-néha rohamokkal kinezza a püspököt. Ezek a rohamok azonban az idegrendszerrel semmiféle összefüggésben nincsenek.

Háziorvosa nyugalmat ajánlott neki, s a püspök el is utazott *Rontóra*, ahol néhány hétig tartózkodik.

Mikor *Aradról* elutazott, semmiféle más betegség nem zaklatta. De ha a püspöknek oly mérvű idegbántalmi lettek volna, mint a milyenekről a fővárosilap említést tesz, el sem engedte volna az orvosa *Aradról*, mert az ilyen állapot állandó orvosi felügyeletet igényel.

MULATSÁGOK.

(=) **A nagyhalmágyi magyar és román polgárság** f. hó 11-én tartotta meg a bái mulatságát, mely fesztelen jó kedvben a késő hajnali órákban ért véget. Jelen voltak a következő hölgyek:

Asszonyok: Bozóky Leoné, Csizmadia Lajosné, Drágics Pálné, Friedmann Sámuelné, Gróza Miklósné, Karácsonyi Józsefné, Kesztenbaum Mórné, Klein Ignácné, Kovács Emilné, Lenke Aurélné, özv. Putics Andrásné, Rob Györgyné, Róth Istvánné, Scheer Edéné, Spitzer Jakabné, Stark Albertné, Turuk Sándorné, Zsolde Eneaszé.

Leányok: Busa Róza, Csizmadia Juliska, Friedmann Rezső, Putics Valérka, Scheer Giza stb.

Kirabolt pénztüntet.

(Váltók és üzleti könyvek a maglyán.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 14.

Vakmerő rablás történt tegnap éjjel *Petrovszellő* községben, ahol az ottani segélyszövetkezet pénztárát kirabolták.

A rablók az utcáról a kerítésen keresztül hatoltak be az udvarba s ott felfeszítették a pénztüntet ajtáját s ezen hatoltak be a pénztárhelyiségbe. A nagy *Wertheim-szekrényt*, melyben a pénzkészlet, 650 korona és a váltók voltak elhelyezve, kiemelték a helyéből, azután felfordították s a magukkal hozott fagörgőkre helyezték.

A szekrény felfordítása által okozott zajra *Gubics Márton*, a szövetkezet szolgálja, aki hátul az udvarban lakik, fölébredt s kiment az udvarba, hogy megnézze, mi van kint. Alig lépett ki a lakásából, két rabló, akik örnek voltak kiállítva, *torkon tagadták s azután levitték a pincébe s megkötözve otthagyták*. Hasonló módon bántak el *Gubics* feleségével is.

A rablók ezután a nehéz vasszekrényt kigurították az udvarba s egy magukkal hozott kocsira feltették, azután elhajtottak. Távozásuk előtt az ajtókat gondosan bezárták, a pinceajtót, hol *Gubics* és felesége volt, el is torlasztották. Összeszedték a pénztüntet könyveit is s azokat is kocsira rakva, elvitték.

Az elrabolt pénztárszekrényt reggel a csendőrség a község határában megtalálta, teljesen összezúzva. A pénzek és egyéb értéktárgyak hiányoztak belőle, a váltókat és a könyveket elégették ott a szekrény mellett. A főkönyvnek néhány lapja maradt csak meg, amit a füst és tűz összesárgított.

A csendőrség a kocsinyom után indulva, a falu széléig nyomon haladt, de ott a nyomot elvesztette. A rablók, amint ezt *Gubics* elbeszélte, 6—8-an lehettek. Eddig több egyént tartóztattak le alapos gyunu alapján, de az elrabolt pénz még nem került elő.

HIREK.

A villanyos tükör.

— Bűnvádi feljelentés a kormány ellen. —

Arad, február 13.

Egy aradi kisebbszerű kávémérés tulajdonosnője viszi ebben a szenzációs ügyben a főszerepet, a ki addig töprenkedett a város sorsa felett, amíg reájött arra, hogy nálunk *Aradon* a sok bajnak, anyagi gondnak, üzleti és gazdasági pangásnak, meg a napról-napra szaporodó hűnygynek semmi egyéb az oka, mint egy villanyos tükör, melyet egy *Aradról* elkerült ember fent a fővárosban tart a kezében és azzal megrontja, s végromlásba dönti városunkat és annak minden intézményét.

Ez az asszony rájött arra, hogy *Bács Nándor*, *Scheinberger Mór* és *Király Géza* nem is azért emelték ki az adópénztárból a százezer forintot, hogy a maguk zsebébe tömjék meg. Bizonyoságot abban talált, hogy egyiknek sem volt haszna a sikkasztott pénzből. Ők nem is bűnösök, hanem tisztára csak áldozatai annak a villanyos tükörnek, mely a fővárosból ide bocsátja le a reflex-sugarát és a kit az ér, az menten az ördögé és megront mindent mihez a keze ér.

Egy izben fel is ment *Budapestre*, hogy közelebbről győződjék meg ennek a tükörnek ördögi mivoltáról, a melyet egy unoka-bátyja kezel, a ki őt is megrontotta, a mennyiben a kávémérése napról-napra rosszabbul megy és alig tud már megélni. Személyesen még arról is meggyőződött, hogy ez az ördögi unokabátya még egy fonografot is tart; ennek segítségével meghallja mindenki szavát, még a gondolatát is. Azért tud ő olyan rettenetesen mindent, a mi itt *Aradon* történik.

Addig, amíg ez az unokabátyja saját kedvelését töltötte ezzel a tükörrel és a fonográf-fal, addig nem volt oly nagy a baj. A baj most az, hogy a kormány drága pénzzel fizeti ezt az embert, a saját céljára fordítja ezt a tükört és ez a tükör teszi azt, hogy az egész országban a kormánypárt van többségben.

A választások idején az urna felé siető választók felé irányítja a villanyos tükört, és akit ez a sugár ér, az önkénytelenül a kormánypárti jelöltre szavaz.

Sokáig töprengett azon, hogy miképpen vehetne ennek az ördögi mahinációnak végét. Eljárt néhány ügyvédnél is. Felkereste *Nagy Sándor* drt, *Radó Károly* dr. ügyvédet is — de ezek csak kellő előleg mellett voltak hajlandók a bűnvádi feljelentést megtenni.

Most már maga indult utnak, hogy megszabadítsa az országot a rettenetes csapástól. Ma végigjárta az összes hatóságok fejeit. Elpanaszolta az ügyet *Urbán Iván* főispánnak, *Institoris Kálmán* polgármesternek és *Posgay Lajos* főorvosnak.

Mindenütt meghallgatták a szerencsétlen asszonyt és most már gondoskodnak arról, hogy az elméjében megháborodott asszony kellő kezelésben részesüljön.

— **A király.** Ő felsége ma reggel fél kilenc órakor *Budapestről* *Gödöllőre* utazott. Kíséretében voltak *Paar* gróf, *Bolfras* főhadsegédek, *Lichtenstein* herceg főudvarmester és *Pettera* fővadászmester. A király *Gödöllőn* vadászatot s délután négy órakor ismét visszatért *Budapestre*.

— **Ferenc Ferdinánd főherceg Bécsben.** Bécsből jelenti egy táviratunk, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg ma reggel *Pétervárról* odaérkezett.

— **Koburg Lujza állapota.** A *Drezda* mellett levő *lindenhoi* gyógyintézetben ápolják tudva-

levőleg *Lujza* koburgi hercegnőt. A hercegnő állapotáról a „Gothaische Tagblatt“ ma azt írja, hogy az rosszabbra fordult. A hercegnő elméje napról-napra jobban elborul, úgy, hogy felgyógyulásra egyáltalán nincs remény.

— **Ujabb sikkasztás az aradi adóhivatalnál.** A városi adóhivatal naplójában egy újabb hamisan vezetett tételnek jöttek a nyomára. A hamis tétel minden valószínűség szerint a fegyelmi uton elmozdított *Mahelka* Károly adóellenőrnek egy régebbi büne. A vingai adóhivatal ma felhívta az aradi adóhivatalt, hogy a kérdéses tételről adjon felvilágosítást, mert a fél, akitől az összeget behajtani akarta az adóhivatal, nyugtával igazolja, hogy az összeget az aradi adóhivatal pénztárába kifizette. Az aradi hivatalban utána jártak a dolognak s a vizsgálat során kitűnt, hogy a naplóba 130 korona helyett 13 fillér van elkönyvelve. Az esetet szigorúan titkolják a városházán.

— **Betörés a minorita-templomba.** A múlt éjjel ismeretlen tettes belopódzott a minorita-templomba, ott négy perselyt feltört s annak tartalmával megugrott. A rendőrség folytatja a nyomozatot a tettes kézrekerítése és annak megállapítása iránt, hogy a betörő hogyan jutott be a templomba. Előbb azt hitték, hogy az emeleti karzatról egy zászlórudon jutott a szószékre s onnan a földszintre, valószínűbb azonban, hogy este bezáratta magát a templomba s reggel, miután a perselyeket feltörte, kimenekült. Az összeg, amit magával vitt, alig 40—50 koronát tesz ki.

— **Szerb-pap választás Gájban.** Szerdán kellett volna megejteni a szerb-pap választást Gájban, hol a szerb papi szék öt év óta csak ideiglenesen van betöltve. Az állásra csak két pályázó akadt: *Vuits* György plébános, aki ideiglenes minőségben már öt év óta látja el a gáji szerb lakosok lelki szükségleteit, és egy dél-magyarországi szerb lelkész. Miután azonban több pályázó nem jelentkezett, a választásra Temesvárról kiküldött esperes, mint szentszéki megbízott és választási elnök, a bizottsági tagok kívánatára a választást későbbre halasztotta el. Érdekes, hogy egynehány gáji szerb avval a váddal lépett fel a mostani pap ellen, hogy — magyar érzelmű, hogy a gáji takarékszövetkezetnek igazgató tagja és hogy a követválasztáskor szerb nyelven tolmácsolta a magyar követjelölt programbeszédét.

— **Kitüntetett államtitkár.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Bernáth* Géza dr. igazságügyminiszeri államtitkárnak, az igazságügyi igazgatás terén szerzett érdemei elismerésül, a másod-osztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

— **Tolsztoj állapota.** A legújabb pétervári távirati értesítés szerint a nagy orosz író állapotában ez idő szerint könnyű javulás állott be, de azért a veszély még éppenséggel nincs elhárítva. Az utolsó hetekben alig vett táplálékot magához s ez szervezetét nagyon elgyöngítette. Teljes fölgyógyulása mindenesetre még csak sokára remélhető. — A „Daily Telegraph“ moszkvai távirata szerint *Tolsztoj* haldoklik.

— **Községi tisztújítás Ó Pécskán.** Nagy érdeklődés mellett folyt le Ó Pécskán az új község-tanács megválasztása. A bírói székre pályáztak *Gavrilovics* István volt bíró és *Szilimon* Aron. Az előbbi a választás folyamán visszalépett s így nagy többséggel *Szilimon* Aron választott meg bírónak. Törvénybírónak *Moldován* Manót (uj.) gyámpénztárnoknak *Dragos* Miklóst (rég), állami adószedőnek *Puskás* Makszát (uj), községi adószedőnek *Kádár* Miklóst (uj), községi gyámmá *Barosan* Szilárdot (rég), választották meg. Esküdtek lettek *Kriszán* Athanász, *Siklován* Döme, *Siklován* György keller, *Pontea* Demeter kicu, valamint új. A választás példás rendben folyt le.

— **Az ügyészség kórából.** *Radó* Károly dr., az aradi kir. járásbírósnál viselt ügyészi megbízotti állásáról elfogaltsága miatt a mai napon lemondott.

— **A soproni bankbukás.** Megirtuk annak idején, hogy Sopron város pénzeinek a csődbe jutott Építő- és Földhitelbanknál történt elhelyezése miatt *Gebhardt* polgármester és *Krétsy* tanácsos ellen fegyelmi vizsgálatot indítottak. A fegyelmi vizsgálat ügyében a város közigazgatási bizottságának fegyelmi tanácsa ma hozott határozatot. A fegyelmi alá vont tisztviselőket a tanács fölmentette. *Széchenyi* Emil gróf főispán e határozat ellen a belügyminiszterhez felebbezett.

— **Házasságszédelgő kisasszony.** Az Alföld egyik nagyobb városában nagyszabású szédelgéseket követett el egy csinos arcú huszonöt éves kisasszony, a berlini születésű *Frey* Emilia. Ősszel telepedett még le a városban, a hol szállodai lakását hamar felcserélte kényelmesen butorozott magánlakásával. Mindenütt azt beszélte, hogy Németországban milliót érő földbirtokai vannak s az excentrikus hajlamu csinos nőnek elhitték, hogy csak a szeszély hozta Magyarországra. Első áldozata *P. Z.* huszártiszt volt, a kivel jegyet váltott s lassan-lassan tizenhulcezer korona „kölcson“ csalt ki tőle. Utóbb „összeveszett“ jegyesevel és visszaküldte a huszártisztnek a karikagyűrűt. *P.* gyanakodni kezdett s kikutatta, hogy jegyese szélhámoskodott, mert birtokairól egy szó sem igaz. A nő erre följelentette a rendőrségen, de *Frey* Emilia kerekét oldott s nyomtalanul eltűnt. Január elején egy másik nagy városban tűnt föl. *Gebhard de la Croix* néven szerepelt s azt beszélte, hogy a Don melletti Rostovból való. Itt is behálózott egy gazdag fiatal embert, *Z. János* földbirtokost. Csakhamar rávette, hogy vállaljon érte jótállást az odavaló takarékpénztárnál s miután fölvelt 9000 koronát, innen is ellilani akart. Jegyese azonban neszét vette a sötét tervnek s mikor a nő már vonaton ült, letartóztatták. Személyleírását elküldték minden nagyobb városba s így derült ki előző szédelgése is.

— **Felfüggesztett tisztviselők.** Szatmárról táviratozzák, hogy *Hugonnay* Béla gróf főispán ma *Korbay* Károly szatmári városi főkapitányt és *Sós* József tisztviselőt állásától felfüggesztette.

— **Az „irnok“ cím megszüntetése.** A főváros ma olyan nevezetes újítást hozott be a közigazgatásba, mely hivatva lesz a tisztviselők cím- és rangfokozatát teljesen megreformálni. A fővárosi segédhivatalokban alkalmazott irnokok ugyanis régtől fogva fizetésemelést kértek a törvényhatóságtól s régtől fogva várják ügyük kedvező elintézését. Az elintézés ma megtörtént. A polgármester elrendelte, hogy a segédhivatalokban működő irnokok ezentul nem „irnok“, hanem az „irodaségdtiszt“ címet viseljék. A fizetés természetesen a régi maradt. Ez az intézkedés egyszerre világot fog gyújtani sok helyen. Mindenütt, a hol fizetést kérnek az alkalmazottak, pénz helyett címet fognak osztogatni a főnökök. Szinte látjuk, mint lesz a fizetésemelésért folyamodó vasúti kalauzból „vonatparancsnok“, az állomási főnökből „vasutőrnagy“, a megyei iktatóból megyei „diktáló“ illetve „diktátor“, a hivatalszolgából „szolgabíró“, a fogházfelügyelőből „rabok királya“ stb. Az új divat nemcsak a tekintélyt emeli, de olcsó is, mert egy krajcárba se kerül annak, aki adja.

— **A babonás Berlin.** Hogy milyen babonások a berliniek, azt érdekesen világítja meg egy berlini lapban megjelent kishirdetés. Szól pedig a kis hirdetés ekként: „A Frigyes-utca 242. számú házban egy lakás kiadó. A lakásra felhívjuk az érdeklődők figyelmét már azért is, mert előbbi lakójának öt év alatt három sorajegyet huzzak ki nagy nyere-ménnyel.

— **Egy festő nejeinek öngyilkossága.** *Doepier* híres bécsi festő nyolcvan éves neje ma reggel második emeleti lakása ablakából a kövezetre zuhant s szörnyet halt. Az öreg asszony hosszabb idő óta betegeskedik s midőn ma reggel ápolónője pár percre magára hagyta, valószínűleg ideg rohamában, követte el végzetes tettet.

— **Eltűnt asztalos.** *Uffholcz* Mátyás aradi asztalos szerdán délután bv. választó-utca 35. számú lakásáról eltűnt. Szalon-ruhát és lakkcipőt vett magára, azután felkereste munkaadóját, attól kivette munkakönyvét és hátralékos munkadíját, s azután eltűnt. Felesége a rendőrséget kérte meg férjének körözésére, ki ujján két gyűrűt — egy jegygyűrűt és egy pirosköveset — viselt.

— **Rablógyilkosság Pécsen.** *Nürnberg* Hermann pécsi lisztkereskedőt gyár-utcai üzletében ma holtan, vérében fagyva találták. Az asztal fel volt törve és a pénz hiányzott. Megállapították, hogy rablógyilkosság esete forg fenn. A 70 éves öreg embert fejszecsapásokkal ölték meg a gyilkosok.

— **Hogyan alusznak a királyok?** Az összes európai uralkodók közül a cárnak van a legszebb hálószobája. II. Miklós hajnaltaiban fekszik le s későn kel. Különös, hogy a cár nem tud sötét szobában aludni. Selyemfüggöny mögött egész éjjel egy kis villamos lámpa ég hálószobájában. — A német császár tábori ágyon alszik, amidőn I. Vilmos szokott volt aludni. Selyemdunnával takarózik. Tizenegyor fekszik és reggel ötkor kel; nagyon könnyű álma van. — Az olasz király nyolc órát alszik, szalmazsákon, durva lepedőn, kemény párnán. — Végül a belga király este ir és igen későn fekszik. Nem tűri hálószobájában a friss levegőt s oly puha tollmatrácon alszik, hogy alig látszik ki belőle.

— **A visszavont alapítvány Lobjmayer** Lajos dugazdag bécsi lakos még 1888. évben egy 100,000 forintos anonym alapítványt tett Bécs város javára, avval a kikötéssel, hogy erről az alapítványról soha említés ne tétessék s az az alapító további rendelkezéseig annak a célnak szolgáljon, melynek az alapító szánta. A polgármester akkoriban *Uhl* Ferenc volt. Mikor aztán *Lueger* lett a polgármester, az alapító visszavonta alapítványát és azt egy másik kulturális célnak szánta. *Lueger* szívesen beleegyezett a pénz visszavonásába, de hivat arra biztatta, hogy ne engedjék ezt meg, mert az alapítvány ajándékozás volt s mint ilyen, vissza nem vonható. Ez az ügy most került felszínre, s *Lueger*, aki az alapítvány visszavonását az ő rezsimje elleni tüntetésnek vette, erős kifakadásokkal él napról-napra *Lobjmayer* ellen, kit különben Bécs városa már akkor, mikor az alapító nevét nem ismerték, egyéb érdemeiért már diszpolgárrá választott. Az odíózus ügyben Bécs intelligens lakossága mind *Lobjmayer* mellé állott s igazat ad neki, hogy *Lueger* kezelésében nem akarta az alapítványt meghagyni. *Lueger* dühe most mind magasabba hágott s most már *Lobjmayer* politikai barátjai ellen is hadjáratot készül indítani.

— **A szíami ikrek regénye.** A napilapok regisztráltak azt a hirt, hogy dr. *Doyen* párisi sebész operatív beavatkozással szétválasztotta a szíami ikreket. Meg kell jegyezni, hogy ezek nem azok a híres szíami ikrek, a kik jelenleg köztudatunkban élnek. Azok fiúk voltak, a jelenlegiek leánykák. Ezek most 12 évesek és *Barnum* vejének és utódjának *Bailey*-nek ritkasággyűjteményéhez tartoznak. A régiek, névszerint *Chang* és *Eng* még *Barnum* büszkeségét képezték s életükről érdekes részleteket mesélt most *Bailey*, a ki akkor *Barnum* alkalmazottja volt, a *Temps* egyik munkatársának. *Chang* és *Eng* annyira összenőttek valami szálkás bőranyag folytán, hogy alig volt közöttük 3—4 centiméternyi hézag. Faji jellegük a khinaihoz hasonlított. Termetre csenevészek maradtak, arcban, színben teljesen egymásra ütöttek, de természetük nagyon különböző volt. Az anyagi funkciókat, az evést, ivást, alvást bámulatos egyöntetűséggel végezték, de egyéb hajlamaik szerint már nagyon eltértek egymástól. Nemsokára fokozottabb és fokozottabb mértékben nőtt az ür

köztük, míg végre elhatározták, hogy alávetik magukat a szétválasztó műtétnek s most mindegyik külön akarta világát élni. Eng volt a konokabb természetű, Chang a barátságosabb, a jóindulatú. Egyszer egy éjjel iszonyu lárma hallatszott szobájuk felől, Barnum felébredt s berohant hozzájuk. Eng javában fojtogatta ikertestvérét, Barnum elszörnyedve ragadta meg karját s rákiáltott:

— Szerencsétlen, mit csinálsz, meg akarod magatokat ölni?

A gyűlölet ezen mérve még jobban érthető, ha megtudjuk, hogy az ikrek akkor már évek óta nők és családosok voltak, s hogy feleségeik igen rossz labon éltek egymással. Ez a maga nevében egyetlen és sajátságos családi élet a legfelfordultabb is volt. És ehhez az anyagi mizériák is nagyban hozzájárultak. Az ikrek ugyanis, hogy vagyókat gyümölcsötzessék, cukorütelvényeket vásároltak a Karolina-szigeteken, de nemcsak a várt nyereség maradt el, hanem beleölték idővel szerzett vagyonukat. Ezzel aztán mindkettő türelmének vége szakadt. Erintkezésbe léptek a kor legkiválóbb sebészeivel, de egyik sem vállalkozott arra, hogy a műtétet végrehajtsa. Itt már csak a halál segíthetett s ez nemsokára be is következett. 1874. január 20-án Chang rövid betegség után meghalt. Eng mindezekig jól érezte magát. De abban a pillanatban, hogy Chang kilehelte lelkét, valami sajátságos nyugtalanság és félelem fojtotta el. Sejtelmes érzése valóban halálsejtelem volt, mert két óra múlva már ő is meghalt.

— A mexikói császár káplánja. A csanádi egyházmegye egy érdeemes, viharos napokat látott lelkésze üli meg a napokban születésének hetvenedik évfordulóját. *Weber Agost*, a „mexikói császár káplánja“, a ki immár husz éve szakálházi plébános. *Weber*, mint katonapater a 43 ik és 29-ik gyalogezredeknel működött az ötvenes és hatvanas években és részt vett az olasz hadjáratokban, a hol sebet is kapott; 1864-ben *Miksa* mexikói császárnak lett az udvari káplánja, a kit elkísért szomoru útjára is. *Weber* a mexikói császárság „*Mária Quotamata*“ nevű érdemkeresztjének tulajdonosa, melynek alig van már birtokosa a szakálházi plébánoson kívül. Nagybetegesen tért haza 1867-ben a „mexikói császár káplánja“, majd mint katonalelkész Zágrábon, Péterváradon, Linzen és Krakóban működött; 1871-ben Bruckenaunon és 1882. óta Szakálházan plébános. *Weber* Agost sok érdekést tud mesélni siring szeretett, szerencsétlen végi ért *Miksa* császárjáról.

— Vasuti szerencsétlenség. A teplitz-aussigi vasut Aussig felé tartó személyvonata szerdán este tizenegy órakor a karditzi állomás előtt az utolsó váltónál kisiklott. A lokomotívvezető meghalt, a fűtő súlyosan megsebesült. A gépvezető holtteste a kisiklott lokomotív alatt van. A vonat százhusz utasa közül néhányan könnyű sérülést szenvedtek. Ujabb tudósítás a következőket jelenti: A kisiklott vonat az u. n. „színházi vonat“ volt, mely Teplitzet éjjeli háromnegyed 11-kor hagyja el. *Zeche* mozdonyvezető a kisiklás hatását erélyével s lélekjelenlétevel gőngyitette, de önfeláldozását életérel fizette. Amint látta, mily veszély fenyegeti a vonatot, volt annyi lélekjelenléte, hogy ellengőzt adjon, s a vagonfeket megrántsa. Míg ezáltal a vonat tempója meglágyzott s a kisiklás ereje csökkent, a mozdony föllágaskodott fölfordult s a mozdonyvezetőt maga alá temette. Mint iszonyuan megcsonkított holttestet húzták ki. A mozdony fűtője nagy ivben zuhant a pályára s több tátongó fejseobel, eszméletlen állapotban találák. Egy bodenhachi telefonista nő, *David* kisasszony, aki a színházi előadásról utazott hazafelé, mindkét lábán súlyosan megsérült. Kivüle még egy másik utas is szenvedett súlyos sérüléseket. Két aussigi orvos, kik a vonaton voltak s két karbitzi orvos nyugtották a sebesülteknek az első segélyt. Teplitz-Schönauból érkező sürgöny szerint a vonatkisiklás ügyében megindított vizsgálat eredménye arra enged következtetni, hogy merénylet történt. Amikor a váltót a kisiklás után szemügyre vették, a csapszeget helyéből kimozdítva találták. A 18 megsebesült utas sérülése nem veszedelmes. A fűtő állapot javult.

— Gyógyszertár-eladás. *Rozvány* György aradi gyógyszertárát, mely a Kossuth- és Battyányi-utcák sarkánvan eladta, *Krebsz* Géza gyógyszerésznek. Az eladáshoz most a belügyminiszter is megadta az engedélyt.

— Borzalmas halál. *Fonyó* Ferenc orosz lakos farsang utolsó napján alaposan felöntött a garatra. Hajnal felé részeg állapotban tért haza, a miért a felesége szemrehányást tett neki. A részeg embert ez annyira dühbe hozta, hogy felkapta az asztalról az égő petróleumlámpát s azt az ágyban fekvő asszonyhoz vágta. A lámpa a falhoz ütődött, az üveg darabokra tört, a benne volt petroleum az ágyra ömlött s azt egy pillanat alatt lángba borította. Az ágyban *Fonyóné* feküdt két kis fiával. Az egyik fél, a másik másfél éves volt. *Fonyóné* kiugrott, de már akkor az inge is égett. A szerencsétlen asszony a két kis gyermekét akarta először is kimenteni s odarohant a lángban égő ágyhoz, fel is kapta az egyik gyermekét, de már eközben annyira összeégett, hogy az ágy mellett elesett. *Fonyó*, a ki a tűz láttára kijozanodott, kifutott az udvarra, hogy vizet hozzon, mire azonban egy vödör vízzel visszatért, már az egész szoba lángban állott. *Fonyó* ekkor a szomszédokat lármaztta fel, a kiknek a segítségével nagynehezen eloltották a tüzet. *Fonyóné* azonban és a két kis gyermeke teljesen összeégett, ugyannyira, hogy a két kicsikét már halva hozták ki a szobából, az asszony pedig fél nap kioldódás után szintén meghalt. *Fonyó*, a ki a szerencsétlenséget előidézte, fel akarta magát akasztani, de ebbeli szándékában szomszédjai megakadályozták, s nehogy kárt tehessen magában, bekísérték a község házához s ott őrizték, míg a csendőrök megérkeztek. A szerencsétlenül járt asszony és gyermekei iránt általános a részvét.

— A gyermekruha-szabók sztrájkja. A bérnarcba lépett budapesti gyermekruha-szabók tegnap délutáni tárgyalása jelentékeny eredményre vezetett. A mesterek küldöttei a sztrájkolók követeléseinek nagy részét megadták. A bériminimumot a munkások részére 10, a vasalóknak és gépészeknek 16 koronában állapították meg. Az éjjeli munkát eltörölték, a vasárnapi munkaszünetet ezentul szigoruan megtartják és megtartatják, a munkarendet a műhelyekben kifüggesztik, a bért minden szombaton pontosan kifizetik s a munkaidőt 11 órában állapítják meg. A béremelést a mesterek nem adták meg, de a hangulat olyan, hogy a munkások a sztrájkot ma délután alighanem mégis befejezik. Hogy a sztrájk ilyen hamar és minden zavar nélkül véget ért, főképpen *Goreczky* Zsigmond előjáró-helyettesnek az érdeme, a ki a békéltető gyűléseket nagy tapintattal vezette.

— A Kossuth-szobor alapra érkezett újabb adományok a következők: Kereskedők ujévi üdvözléte megváltása 10 kor., *Lázár Péter* 1 kor., *Singer Mihály* 1 kor. 48 fillér, *Páris Gábor* 192 sz. gyűjtőivén *Páris Gábor* 10, *Zorád Sándor*, *Novák Kornél* 2, *Androvitzky Sándor*, *Ring Dezső*, *Szilágyi József*, *Szivos István*, *Csaballa József*, *Silbermann Gyula* 1—1 kor. *Kiszner Dezső* 41. sz. gyűjtőivén *Kiszner Dezső* 2, *Dede Zsigmond*, *Tirmann Konrád* 1 kor., *Trajtler Dezső* 1 kor. 2 fillér, *Füzesery Pál* 1 kor. 28 fillér. *Mateovics Béla* 119. sz. gyűjtőivén *Mateovics Béla*, *Parragh Elek dr.* 4, *Szuchy Gézáné* 4, *Vörös Gábor*, *Szabó I. Sándor*, *Valkó Péter*, *Parkas Sándor*, *Sinka István*, *D. Nagy Károly*, *Veres István dr.*, *Stella* 1—1 kor., *Nagy Balint* 2 korona, *Nagy István* 80, *Rostás Mihály* 50, *Janetska Péter*, *Szabó Márton*, *Nagy Sándor*, *Korka Sándor*, *G. Holló Mihály*, *Vörös László*, *Vig Sándor*, *C. Parkas Sándor* 40—40, *Sipos János*, *Vörös Árpád*, *Szabó János*, *Jantó János*, *Sipos Ferenc* 20—20 fillér. *Skonda László* 84. sz. gyűjtőivén *Skonda László* 5, *Schiller Mór*, *Iványi József*, *Mosoni Jánosy Ottó*, *Hollak Gusztávné*, *Baltesku Jenő* 2, *Spielmann Manó* 1 kor. Gyűjtés állandék 1902. február hó 13. 9045 40 kor.

— Téli a mellényzebben. A mai európai ruhadívat mellett bajos dolog volna a mellényzebben tejet hordani. De hála dr. *Ekenberg* nek, aki erről a kérdésről a stocholmi gazdasági akadémiában értekezett, ma már könnyű szerrel lehet azt majd megcsinálni. A tudós doktor ugyanis porrá tudja változtatni a tejet, úgy, hogy ha a port vízben feloldjuk, kitűnő ízű tejet kapunk. — S ez a por annyira valódi tejjé, hogy belőle turót, vaját és sajtot is lehet csinálni, sőt kitűnően lehet vele főzni is. Kevés tejporral a zsebében tehát egy sok gyer-

nekkel megaldott családapa hosszabb kirándulást tehet a legtejszegényebb vidékre is s még szoptatók számára sincs szüksége. S e por nagyon tartós is, hidegben, melegben eláll és nem savanyodik meg. Bádog, fa- vagy bármilyen anyagból készült edényben is tartható. Előállításra rendkívül olcsó. Alig esik egy fillér költség egy liter tejre.

— Hasznos tudnivaló. Tekintettel az előrehaladott téli időnyre, egy helybeli jönevű cég elhatározta, hogy összes téli és farsangi áruin tulad olyképpen, hogy az árakat leszállítja. A készlet a következő cikkekből áll: Jäger-íngék és nadrágok férfiak és hölgyeknek, trikó alsó ruhák, harisnyák, kalapok, sapkák, posztó cipők, gyermek csizmák, Hunyár-cipők, téli bőr cipők, bokavédők bőrből, posztóból és gyapjuból, zsuponok, bluzok, gyermekruhácskák, kötött keztyük, farsangi dolgok, legyezők, stb. Ezen cikkeket fentemlitett módon, a mai naptól fogva árusítja *Porter Vilmos* Nagy Áruháza, Szabadság-tér.

— T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Egy fővárosi szülésznő büne.

(A megmérgezett csecsemő.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 14.

Budapesten a Ferencvárosban megmérgeztek egy csecsemőt. A mérget a baba adta be a gyermeknek s csak a szülők éber szeme s a házi orvos kiváló ügyessége mentette meg az apró jóságot a meghalástól. Az ügy ma már a rendőrség s a fővárosi tisztii főorvosi hivatal kezében van. Mind a két hatóság nagy szigorral indította meg a vizsgálatot a baba ellen, de kiterjesztette a vádat a gyógyszerészre is, aki a mérges szert, a melyet csak orvosi rendeletre s így is csak szigorú óvatossággal szabad kiadni, a baba egyszerű írására kiszolgáltatta. A fölháborító eset részletei a következők:

M. J. fővárosi hivatalnoknak gyermeke született a napokban s mikor a kis jóság a világra jött, *Marosi* Ferencné okleveles szülésznőt hívták a házhoz. A kis baba egészséges gyermek volt s már az első napokban is szépen fejlődött. — Tegnapelőtt lett éppen nyolc napos.

Marosiné a gyermeket, mint minden nap, most is megfürösztötte, bepárnáza s aztán elment a dolga után. A kis gyermek a fürdő után elaludt, aludt délután, aludt este, nem mozdult meg egész éjszaka, s még reggelre sem ébredt fel.

A szülők megijedtek s csakhamar elküldtek az orvosukért, dr. *Mihailovits* Miklós nőorvosért. Dr. *Mihailovits* tüstént felismerte, hogy a kis gyermeket megmérgezték. Rögtön bélmosást alkalmazott, egyéb ellenszerekkel erősítette s ezzel szerencsére megmentette a már halállal vívódó csecsemő életét.

Dr. *Mihailovits* az esetet rögtön bejelentette a tisztii főorvosnak, a mely viszont a rendőrségnek tett róla jelentést.

A vizsgálat megállapította, hogy *Marosiné* a kis gyermeknek tengeri hagyma nedvet (bulbus cillae) adott be s ez erősen ható mérge majd hogy életét nem vette a gyermeknek.

A megbizhatlan szülésznő megvallotta, hogy a mérget egyszerű kérésére az Üllői-uti Angyal gyógytárban kapta s azért adta be a gyermeknek, mert a fürdés közben meghűtötte s nem akarta, hogy a szülők ennek nyomára jöjjenek.

A vizsgálatot kiterjesztették a gyógytárra is, mert — mint említettük — a tengeri hagyma nedv azok közé a mérgek közé tartozik, a melyeket a gyógyszerész csak orvosi vényre adhat ki.

Apró hirdetések.

Minden kihirdetés beiktatása leg-
alább egy koronába kerül és 20 szó
lehet, minden további szó 4 fillérbe,
vastagabb betűkből 8 fillérbe kerül. A
kis hirdetések előre fizetendők. Ar-

testítőket a kiadóhivatal ad; levél-
beni kérdésekhez a válasza való lé-
nyeg melléklendő. Telefon iratokhoz
nem ad a kiadóhivatal.

VAJDA BENŐ

fogorvos

Aradon.

Készít rágásra teljesen használható

MŰFOGAKAT,

foganként 2 frtért.

Fogak plombírozása feltűnően olcsón, jótállás
mellett. 163

Fájdalom nélküli foghúzás 1 forint.

Kiadó

József főherceg-ut 12. szám

alatti házunkban lévő

sarok-üzlet helyiség,

valamint egy külön utczai be-
járattal bíró és műhelynek vagy
raktárnak is alkalmas

southern (pincze) helyiség

akár külön-külön, akár együt-
tesen.

Fodor és Reisinger.

A Gömör-féle

vendéglőt

(Alsó-molnár-utcza 5. sz. a.)

Szabó Pista

jó hírnévnek örvendő vendéglős

átvette és

folyó évi február hó 15-én

egy helybeli zenekar közreműkö-
dése mellett 346

megnyitja.

Jó ízlelés magyar konyha és
tisztá kamisítatlan italokról gondos-
kodva. Kéri a n. é. közönség be-
cses pártfogását.

Vidéki iparvállalat

szép irással bíró, magyar és
német levelezésben s könyvvi-
telben jártas

irodai hivatalnokot

1440 korona évi kezdetleges fi-
zetés ellenében, továbbá egy

irodai gyakornokot

évi 600 korona kezdetleges fi-
zetés ellenében,

azonnali belépésre keres.

Magyar és német nyelvű írás-
beli ajánlatok, melyekben a hi-
vatottság és eddigi tevékeny-
ség részletezendő „1440 hiva-
tálnok“, illetve „gyakornok 600“
jelige alatt e lap kiadóhivata-
lához intézendők. 349

Egy nagy boros pincze

nagy hordókkal ellátva, bérbe ve-
hető Perényi-utcza 2. számu, Ká-
szonyi-féle házban. 294

Távbeszélő 369.

Gróf KÖNIGSEGG LAJOS

a magyar kir. Államvasutak gépgyár-
nak arad-csanádi kizárólagos képviselője

Aradon, Vörösmarty-utcza 1. sz.

Kivánatra küld 1580

árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Ha hull a haja!

használgon

Kossuth-féle haj-essentiát

(T. Capillorum)

biztos szer a hajhullás és fejkorpa ellen,
kitűnő haj-ápoló szer.

1 próba üveg ára 2 korona.

Kapható a megváltóhoz címzett gyógyszer-
tárban 916

M.-RADNÁN.

A székudvari

uradalmi vendéglő,

az olvasóköri helyiségekkel együtt

f. é. április 1-től haszonbérbe kiadó.

Bővebb felvilágosítást ad az **uradalmi számtartó-
ság Székudvaron.**

Üzlethelyiség kiadó.

Szabadság-tér 15. sz. alatt

egy szép nagy

üzlethelyiség

május hó 1-től

K I A D Ó.

Bővebbet Weisz Mór és fiai cég irodájában. 331

Feltűnést keltő nyilatkozat!

Kedves Hajós ur!

Ma, midőn oly sok ismeretes tyukszemirtő szer daczára, legtöb-
birhatatlannak tartják a tyukszemert, már nem is igen ajánlanak nyugodt lé-
lekkel tyukszemirtő szert, hacsak nem ismerik az „ANAGALLINT“, a
mit egy szerencsés pillanatban ön talált fel, kedves Hajós ur.

E bámulatos szernek köszönhetem, hogy sok másfajta drága szerek si-
kertelen használata után, a 8—10 éves tyukszemektől teljesen megszabadultam.

A tyukszemirtő szerek helyett most már örömmel ragadom meg a tollat,
hogy gratuláljak figyelmet érdemlő találmányához és köszönetemet fejezzem
ki önnek, hogy megszabadított a győtrő tyukszemektől.

Arad, 1901. év november hó 7-én.

Tisztelője

Ritt Gyula.

Tyukszem, szemölcs és bármilyen bőrkeményedést bámulatos rövid idő alatt
eipusztit a

Hajós-féle **ANAGALLIN.** Ára 35 kr.

Fagybalsam,

kipróbált kitűnő szer fagyás, valamint a fagyás által okozott kellemetlen bőr-
viszkedés ellen. Két, három nap alatt legbiztosabban gyógyít s minden fagyási
bűtyköt sikeresen eltávolít. Egy üveg teljesen elegendő. Ára 35 krajczár.

Kaphatók egyedül a feltaláló és készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

TELEFON 438.

Zálogcédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-
tárgyakat készpénz fizetés mel-
lett a legmagasabb árban vesz
vagy átcsereél:

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész 42

ARAD, TEMPLON-UTCZA,

Minorita-palota.

Legelőőbb bevásárlási forrás!

1459—1902. P. sz.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék köz-
hírré teszi, hogy a magyar kir. ál-
lamvasutaknak, Arad szab. kir. vá-
ros közönsége, Neuman Testvérek,
Gutzjahr Mihály, Zalatnai kénko-
vanda gyár részvénytársaság, a m.
kir. kincstár, az arad-csanádi egye-
sült vasutak részvénytársaság. Te-
deschi János, Vasvári Jánosné
szül. Horváth Katalin, Pfaffinger
Augusta, Dengl Lajos, Dengl
Rezső, Dengl Károly, Balogh Ist-
ván, Regdon Sándorné született
Szlavicssek Ilona, Munkó János,
Munkó Jánosné született Tóth Er-
zsébet, özvegy Kiss Istvánné szü-
letett Horváth Emma, Kiss Tiva-
dar, Kiss Ernő, Kiss Klótild, kk.
Kiss István és Margit, Popovisc
Péterné, Fischer Aranka, Galler
Jánosné, Fischer Ilona, Popp Sán-
dorné, Fischer Berta, Petemély
Árpádné, Zborai Elza, Soltz Gyula,
Soltz Gyuláné, Duffek Gizella, Rieg-
ler Istvánné, Soltz Ilona és Soltz
Oszkár ellen az aradvárosi 5621.,
4317., 3354., 4317., 157., 5891.,
4829., 98., 4517., 3237., 3653., 97.,
124., 5243., 123., 4103., 805. és
5907. számú telekjegyzőkönyvek-
ben felvett ingatlanok kisajátítása
iránt folyamatban tett ügyben a kár-
talanítási eljárás megkezdésére tár-
gyalási határnapul Dr. Kovács Mar-
czell kir. tör. énszéki bíró hiva-
tali helyiségébe (Törvényszéki épü-
let II. emelet 109. ajtó) 1902. évi
február hó 21-ik napjának d. e. 9
óraja tűzetett ki, hogy e határ-
napra összes telekkönyvi érdekel-
tek, kik közül Tedeschi János,
Wally György, Freiburger József,
Daurer Lujza, Zukovits János, Pol-
lák Károly, Soltz Géza aradi, Te-
deschi János fiai temesvári, Diehel
szül. Weiler Anna, Bing Gyula és
társa, Klein Simon, Pick és Fischer,
Block József budapesti, Harburg
előbb Menier J. N., Reithoffer egye-
sült gummiáru gyár és Klein test-
vérek bécsi érdekeltek közelebbi
lakozime az iratokból ki nem tü-
nik, — e hirdetmény és Lamber-
ger Lajos aradi ügyvéd, mint hi-
vatalból kirendelt ügygondnok ut-
ján, oly figyelmeztetéssel idóztet-
nek, hogy az érdekeltek elmarad-
ása a kártalanítás fölött hozandó
érdemleges határozatot nem gá-
tolja és hogy az egyéni külön ér-
tesítés elmaradása vagy a tárgya-
lásról elmaradás miatt igazolásnak
helye nincs.

Kelt Aradon, a kir. törvényszék
mint polgári bíróságnak 1902. évi
január hó 27-ik napján tartott ülés-
éből.

Popu,
jegyző

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.

Mérleg-számla 1901. évről.

Vagyon.

Teher.

	Korona	fil.	Korona	fil.		Korona	fil.	Korona	fil.
Pénztár álladék			388626	97	Alaptőke:				
Váltó-tárca álladék			763974	62	5000 drb. 400 koronás részvényben			2000000	—
Más intézeteknél elhelyezett tőkék...			114187	99	Tartalékalap			125064	62
Folyó számlai adósok:					Betétek... ..			111468	73
értékpapirokkal és jelzálog bizto-					Hitelezők... ..			27581	66
sítékkal fedezve	499137	54			Visszleszámitolt váltók			220163	51
törvényhatóságoknál, részvénytár-					Magyar takarékpénztárak központi				
saságoknál és szövetkezeteknél					jelzálogbankjára átruházott jelz.				
fedezet mellett	793384	36	578475	90	kölcsönök			791806	23
Előlegek értékpapirokra... ..			50999	—	Be nem fizetett betét kamat adó			22535	95
Jelzálog kölcsönök			360438	60	Föl nem vett osztalék			1350	—
Ingatlan vagyon			98904	80	Előre felvett kamatok			86218	26
Saját értékpapirok			313382	—	Nyeremény egyenleg			253136	24
Leltár álladék	19107	86							
10% leírás	1910	79	17197	07					
Hátralékos kamatok			17797	25					
			180299	79				180299	79
			20					20	

Kelt Aradon, 1901. évi december hó 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.

Földes Soma, s. k.
könyvvezető.

Az igazgatóság:

Vásárhelyi László, s. k.
elnök.

Hegedüs László, s. k. **Salacz Gyula, s. k.**
Kintzig János, s. k. **Szalay Antal, s. k.**
Ormos Péter, s. k. **Vajda Lajos, s. k.**
Purgly János, s. k. **Vásárhelyi Béla, s. k.**
igazgatók.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő biz. tag.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a tizenkettedik rendes közgyűléshez.

Tisztelt közgyűlés!

Van szerencsénk az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnak 1901. évi mérlegére vonatkozólag a keresk. törvény 195. §-a és a társulati alapszabályok 83. §-a értelmében jelentésünket a következőkben terjeszteni elő.

A társulat vagyonkezelését, valamint a könyveléseket úgy az anyaintézetnél, valamint a fiókintézeteknél az elmúlt évben többször tüzetesen megvizsgáltuk s ennek alapján jelenthetjük, hogy úgy az ügykezelést, valamint a könyvelést mindenkor rendben levőnek és úgy a keresk. törvény, mint az alapszabályok intézkedéseinek teljesen megfelelőeknek találtuk.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénekbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség-számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel összehasonlítottuk s úgy találtuk, hogy a kitüntetett eredmény, úgy az általunk 1901. évi december hó 31-én és következő napjain, az

1901. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag meg-ejtett felvételekkel, valamint az egyes naplókval és könyvekkel teljesen megegyezik s a keresk. törvény idevonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezek után a választmány és igazgatóságnak a kitüntetett **253.136 korona 24 fillér** tiszta nyeresemény felosztását tárgyzó és az évi jelentésben foglalt azon javaslatához, hogy ebből **150.000 korona** a befizetett 2,000.000 korona alaptőke osztaléka fejében a 12-ik számú szelvények bevonása mellett kifizettség, **20.627 korona 24 fillér** az igazgatóság jutalékára, továbbá **2.400 korona** a felügyelő-bizottság díjazására fordítassék, **80.109 korona** pedig a tartalékalaphoz esatoltassék — hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a tisztelt közgyűlést, hogy az 1901. évet illetőleg úgy az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1902. évi február hó 13-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Szathmáry János, s. k.
felügyelő biz. tag.

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő biz. elnök.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő biz. tag.